

Kære studenter,

Vi fejrer jer i dag. Gymnasiet – stx her på Favrskov Gymnasium - var måske jeres første rigtigt selvstændige og betydningsfulde valg her i livet. Nu har I gennemført det, og i dag kan I nyde frugten af indsatsen. Alle vi, jeres familie og medarbejderne her på Favrskov Gymnasium, kan få mulighed for at fejre jer. Og I kan få mulighed for at fejre jer selv, fejre hinanden og fejre den uddannelse I nu tager med videre i livet.

Mange af jer fejrer sikkert også friheden. At I kan komme af med alle os andre, slippe væk, komme videre. Og ved I hvad? Det er okay. I skal jo videre, videre mod de næste valg og de næste udfordringer. Op til sidste skoledag hang den obligatoriske nedtælling i kantinen, så I og vi kunne følge med. Hvor mange dage tilbage?

Men I mærker sikkert i dag, at det også lidt var en fiktion. I det lange løb giver det ikke mening at tælle ned til livet. Det er her altid, livet, lige der hvor fortid og fremtid mødes i nuet. Når studenterfesterne har lagt sig og sommerens festivaler pakkes sammen, skal I i gang igen.

.....to make and end is to make a beginning.

The end is where we start from.

Siger TS Eliot. Vi tror vi sætter et punktum, og så er det faktisk et startskud.

Med det startskud følger mange opgaver og forventninger: I skal være innovative, kreative. I skal være realistiske! Og med realistiske menes selv sagt at I hurtigt skal tilpasse jer samfundets behov. Og så må vi ikke glemme at I selvfølgelig skal være selvstændige og kritisk tænkende. Så tillykke med det – alle I målrettede, hurtige, kreative, innovative, tilpasningsdygtige, kritiske mennesker.

Mennesker? Var der nogen der sagde mennesker? Nå ja, det er for resten rigtigt. Der er lige en opgave mere: I skal også være, blive og forblive jer selv.

Jakob Knudsen – ham vi kender for ”Se nu stiger Solen” – kommer i en studentertale fra 1907 ind på dette spørgsmål, og han siger: ”Grundbetingelsen for alt sjæleligt er dog det, at man bevarer Sammenhængen med sig selv, at man bevarer sig selv levende og groende.”

Det er godt sagt: bevare sig selv levende og groende!

Jeg ved at mange af jer nu tager hul på et, måske to, sabbatår. Og jeg ved også at det måske slet ikke er nogen helt dum forberedelse til studielivet.

Men jeg blev ærligt talt lidt bekymret, da jeg for nyligt hørte om den tendens at sabbatårets aktiviteter skal tænkes strategisk. At man er nødt til at tænke over hvordan ens sabbatår kommer til at se ud på CVet.

CVet kommer også i fokus mens man læser, for studiejobbet er nu også blevet af afgørende betydning. Det skal se godt og relevant og fremtidsrettet ud. Man må tænke strategisk, opnå de højest mulige karakterer med den mindst mulige indsats, så man kan passe studiejobbet, så det hele kan se godt ud.

Kend dig selv! Var i sin tid udfordringen fra oraklet i Delfi.

Vor tids udfordring synes at være: Vis dig selv!

Og selvfølgelig skal I vise jer selv. Fuld blus på alle kedler og pedalen i bund. Vis endelig jer selv – alt det I overhovedet vil.

Som digteren siger: Livet er et lykketræf og et fund af dimensioner / så pak det ud og tag det på/ for åbne mikrofoner

Problemet ligger ikke i at vise sig selv frem. For åbne mikrofoner. Problemet ligger i det strategiske, monitorerende, evaluerende blik man kan få på sig selv!

Man må bevare sammenhængen med sig selv, som Jakob Knudsen sagde, og det er altså svært at være

sammenhængende hvis man både skal vise sig selv og være vidne til sig selv.

Alligevel må man spørge: Er der mon en eneste til stede der har kunnet modstå fristelsen til at lurekigge lidt på sig selv i ny og næ, træde lidt til side og spørge: Hvordan tager jeg mig ud? Hvad ser andre når de ser på mig?

Jeg citerer igen Jakob Knudsen: ” Næst [efter] Fanden er der ingen Person, jeg saa nødig vilde se som mig selv. —

Man bliver Dobbeltgænger. Man faar sig selv til

Livsledsager, den mest generende Ledsager, der kan gives.

[....] Man mister den naturlige Fremadvendthed mod den Verden, som ligger foran En, og som man jo skal håndtere, erobre. Man ser tilbage, man ser skjævt, man skeler, for at se sig selv i Ansigtet — eller allerhelst i Nakken!”

Men hvad gør vi så, når nu vi alle er tilbøjelige til denne drejesyge, hvor vi drejer hovederne af led for at få øje på os selv?

Jakob Knudsen giver jo egentligt svaret. Det handler, siger han, om: ”den naturlige fremadvendthed mod den verden som ligger foran en, og som man jo skal håndtere, erobre.”

Det er så fint, synes jeg, at Jakob Knudsen kombinerer det storladne ord ”erobre” med det jordnære, praktiske

”håndtere”. Når vi taler om at erobre, så svulmer brystet nærmest i patos, men når vi taler om at håndtere, mærker vi vores begrænsninger. I 1907 så det måske anderledes ud, men her i 2018 kunne man få den tanke at vi mennesker er kommet langt, næsten lidt for langt med at erobre verden, mens det fortsat kniber gevaldigt med at håndtere den.

Måske er det udfordringen til jeres generation? At lære os alle sammen hvordan vi håndterer den verden, den klode, vi har erobret.

Den hue I har på og det eksamensbevis I lige har fået, de betyder – symbolsk, formelt og reelt- at I er klar til videre studier.

Vi kommer ikke uden om, at når vi studerer, så kigger vi tilbage på det allerede skabte og det allerede erkendte. På den anden side skrider tiden på kreativitet, og kreativiteten ser naturligt mod fremtiden, mod det ikke-allerede skabte. I Lewis Carrolls Alice gennem spejle siger den hvide dronning til Alice at det er en sølle hukommelse, der kun virker baglæns. Og vejen til kreativiteten går netop via en hukommelse, der ikke kun virker baglæns eller, for at vende billedet, vejen til kreativiteten går gennem en fantasi der ikke kun virker forlæns. The end is where we begin from.....

I et interview med en ung, håbefuldt forfatter sagde Hemingway engang at før en forfatter begynder at skrive, bør han eller hun i princippet have læst alt hvad der allerede er skrevet. Og Hemingways samtidige, TS Eliot, sagde følgende om digteren og den kreative proces:

”Det er ikke sandsynligt at man kan vide hvad der skal gøres, med mindre man lever i hvad der ikke kun er nutiden, men samtidigt er fortidens nutidige øjeblik, med mindre kort sagt at man er bevidst ikke om hvad der er dødt, men bevidst om hvad der allerede er levende.”

Den eksistentielle udfordring det er at bevare sig selv levende og groende. Og den udfordring det er for vores civilisation at lære at håndtere verden, løfter vi kun i kraft af et engagement ikke i hvad der er dødt, men i hvad der allerede er levende.

Og derfor, kære studenter, er noget af det bedste I kan gøre for jer selv og for vores samfund, at kaste jer over studierne med en altfortærende appetit. Og når I så får øje på sprækkerne, på manglerne, på mulighederne – så er det at hukommelsen begynder at virke forlæns, og fantasien begynder at virke baglæns. Og I kan føje ny viden og ny kunnen til det der allerede lever. TS Eliot talte om at man i den kreative bestræbelse må leve i fortidens nutidige øjeblik, og når kreativiteten så en gang imellem rammer med lyn og

torden, vil I kunne mærke at I også lever i fremtidens nutidige øjeblik.

Måske kunne vi alle - hver for sig og sammen - blive bedre til at besinde os på det ansvar det er at leve netop i fremtidens nutidige øjeblik?

Vi mennesker er – så vidt vi ved - helt unikke i vores refleksion over verden. Og i vores møde med tidligere generationers drømme og anstrengelser, nederlag og sejre, sammenbrud og gennembrud genkender vi os selv. Når vi støder på fortidens redskaber eller kunstværker eller læresætninger, kan vi somme tider rammes af den fornemmelse at tiden åbner sig for os. Når vi pludseligt kan mærke at det var et menneske der i stenalderen lavede og brugte dette redskab. At det var et menneske der i renæssancen lavede dette kunstværk. At det var et menneske der i det antikke Grækenland erkendte og formulerede en indsigt som stadig forbløffer mig den dag i dag. Så opstår et fortidens nutidige øjeblik, og med det fornemmelsen af med-menneskelighed i ordets bogstaveligste betydning, med-menneskelighed i det der allerede er levende på tværs af tid og rum.

Vi lever og vi gror når vi retter os mod noget, som en plante der gror i retning mod lyset, og måske er det fornemmelsen af med-menneskelighed, der i sidste ende skal give lysten og modet og styrken til – med Zygmunt Baumanns udtryk - at tage ansvar for vores ansvar.

Til trods for blågrå teknokraters fantasier har vi endnu ikke et samfund hvor livet ligger på fastlåste skinner og spor. Vi kan tværtimod prise os lykkelige for et samfund hvor vi alle har mulighed for at skabe et liv gennem valg og gennem omvalg.

Jeg vil ikke bilde jer ind at det altid er nemt for alle at vælge, og når I en gang nærmer jer afslutningen på jeres næste studie, når nedtællingen igen er slut og livet går videre, vil

det stadig være en opgave for jer, som det er for os alle at leve livet fremadvendt.

Vi ved godt at vi her på gymnasiet om ganske få minutter er fortid for jer. Og de valg I står med nu, er rettet mod jeres – og vores - fremtid. Men når I nu ser fremad, ser I gennem linser som er skåret og slebet af jeres fortid. Den hvide dronning havde ret: det er en sølle hukommelse der kun virker baglæns. Og alt det I har taget med fra de tre år her på gymnasiet, skal nu til at virke forlæns.

Det har været vores mål at give jer en engageret og engagerende introduktion til det der allerede lever i nutidens øjeblik.

Og jeg håber – ja, jeg forventer - at I nu drager videre fra Favrskov Gymnasium med kurs mod faglige fund og kreative lykketræf af dimensioner. Fremadvendte mod den verden som for længst er erobret, og som I nu skal lære os alle sammen at håndtere. Kære studenter: Vi har brug for jer. Lige her i fremtidens nutidige øjeblik. Og med de ord dimitterer jeg studenterårgang 2018!